

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankih ob **torkih, četrkih**
in **sobotah**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
za jeden mesec . f. — 30, izven Avstrije f. 1.40
za tri mesece 2.60
za pol leta 4.80
za ves leto 10.—
Na naročbe brez priložene naročnine se
ne jemlje ozir.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč.,
v Gorici po 3 nč., Sobotno večerno
izdanje v Trstu 2 nč., v Gorici 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javnozahvale, do-
mači oglaš itd. se računajo po ogedbi.
Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, kar nefrankovana se ne
sprejema. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnino, reklamacije in oglaš spre-
jema **upravnništvo** ulica Molina pe-
sole št. 2, II. nadst. Odpri reklamacije
so proste poštnine.

„V edinosti je moč!“

Misijon v Trstu.

Interpelacija poslancev dra. Gregorčiča in tova-
rišev na visoko c. k. vlado glede odpovedi slovenskega
ljudskega misijona v Trstu.

Glasom člana XV. državnega temeljnega
zakona s dne 21. decembra 1867. drž. zak.
št. 142, ima v Avstriji vsaka zakonito pri-
poznana Cerkev pravico, da sme skupno in
javno izvrševati svojo vero; z druge strani
pa je c. k. vladi dolžnost vzdrževati javni
mir in red ter energično savniti vsak pos-
kus, storjen v ta namen, da bi se motil
isti ali spravljal v nevarnost.

Z ozirom na to je imel prečastiti škof-
ski ordinarijat v Trstu tudi z državne strani
pravico, odrediti javen ljudski misijon za dobo
od 8. do 17. decembra t. l. za slovenske
obiskovalce cerkve sv. Antona v novem mestu,
kjer so se od obstanske cerkve obdr-
ževale slovenske prepovedi in ljudski misijoni.

Temu pa se je uprila ultra-narodna stranka
italijanska v Trstu, ker se je imel pri mi-
sijonu rabiti materini jezik občinstva,
običajnega cerkev. V seji občinskega sveta
trš. povprašal je neki mestni svetovalec žu-
pana, ali je poslednjemu znana nakana ško-
fijskega ordinarijata, ki jo nakano je označil
kot izsikanje italijanske narodnosti in kot
nevarnost za javni mir in red, in kaj misli
ukreniti proti temu.

Župan je potrdil, da res obstoji taka
nakana, pridruživši se nazorom povpraševalca
glede na misijon, ki se je imel obdržavati,
ter izjavil, da je pri c. k. namestništvu
storil potrebne korake, da se prepreči napo-
vedani misijon potem namestništvu.

Mimo tega se je župan izjavil priprav-
nega, postaviti na dnevni red jedne prihodnjih
sej občinskega sveta spomenico do sv. stolice,
v kateri naj bi bili navedeni „vsi itali-
jansko narodnost žaleči čini škof-
fijskega ordinarijata“, pomnoženi se
slučajem, o katerem je sedaj govor, ne da bi
se bilo navzočnemu vladnemu zastopniku vi-
delo umestno ugovarjati kakor sibi
proti temu, da se župan tako postavlja proti
cerkveni oblasti, katera se brani spravljanje
svoje stališče v službo krivo razumevanega
uškodnega načela in po tem urediti svoje
postopanje.

Dogodili so se tudi sicer slučajji, da se je v
mestnem svetu tržaškem, kateri zastopa
149.000 katolikov poleg 8000 drugovercev,
napadala katoliška cerkvena oblast na tak
način, da je bilo smatrati to kot kričeče kr-
šenje tej oblasti dolžne udanosti in spošto-
vanja, ne da bi bila proti temu reagovala
c. k. vlada, katere avtoriteti je bila kršdan-
ska vera vsikdar najboljša opora.

Cerkvi sovražne manifestacije pa niso
ostale vsikdar omejene na sobano mestnega
sveta, ampak razširile so se sedaj pa sedaj
tudi na ulico ter se slednjé razvile v „otro-
čarije“, ob katerih so metali kamenje na pre-
častnega škofa, vozečega se v katedralo, ter
pokladali petarde pred škofijsko stanovanje,
ne da bi bila c. k. vlada izvajala posledice
iz takih dogodkov.

Zlasti hoče menda dokazati občinski svet,
da je Trst čisto italijansko mesto, da si po
sodnjem ljudskem številu biva v občini poleg
100.039 domačih in kakih 20.000 inozemskih
Italijanov tudi 27.725 Slovencev, od katerih
spada 8564 na mesto, 9332 na predmestje
in 9829 na ozemlje tržaško.

Odkar je v zadevi uradnih tabel po
Istri smagalo poulično občinstvo nad vladnim
zastopstvom ter slavilo to smago hrupnimi
demonstracijami, pri čemer je prednjačil ob-
činski svet, nahaja se isto — v sveti si
svojo moč — v stanu lahke razburljivosti,
in le migljaj v občinskem svetu na mogočnost,
da bi se utegnili motiti javni mir in red, ka-
kor so namignili v seji s dne 27. novembra,

— ako temu c. k. vlada ne ugovarja takoj
— zadošča, da res pride do nevarnosti takega
motenja.

Po takem je bila dolžnost navzočemu
vladnemu komisarju, da takoj razprši slično
bojazni in pokaže na meč, katerega je Bog
poveril svetni oblasti, da more vzdrževati
mir in red.

Mesto tega je c. k. vlada ugodila zah-
tevi, stavljeni do nje po županu, prijavilši
škofijskemu ordinarijatu, da ne jamči za
vzdržanje javnega miru in reda v slučaju,
da bi se obdrževal napovedani misijon; ter
priporočil ordinarijatu, naj bi se misijon ob-
drževal v kakem kraju okolice tržaške.

Vsled tega je moral škofijski ordinarijat
odpovedati odrejeni misijon in župan se je
pošuril isreči svojo zahvalo c. k. namestni-
štvu na storjeni uslugi.

Na tem veliko veselje v Israelu in njega
časopisju, ki je vakliknilo besede: E poi si
dica che gridar non serve. Kričati in demon-
striranje so zopet zmagali.

Oprti na to dovoljujejo si podpisani
vprašanje na c. k. vlado:

1. Ali so znane visoki c. k. vladi ovire,
ki se delajo od tamošnjega občinskega sveta
in c. k. namestništva prečastitemu ordinari-
jatu tržaškemu pri izvrševanju njega škof-
skih dolžnosti?

2. Ali odobruje ista izjavo, dano od c.
kr. namestništva in c. kr. policijskega ravn-
ateljstva, da v slučaju slovenskega misijona v
cerkvi sv. Antona v novem mestu v Trstu
ne bi bila v stanu vzdrževati javni mir in
red?

3. Smatra-li odnošaje normalnimi v de-
želi, kjer izjavlja najvišja c. kr. dež. oblast,
da ne more vršiti svoje dolžnosti?

4. Ali ne misli, da trpi avtoriteta države
pri takih odnošajih ter da treba odpomoči
radikalno?

5. Ali se jej ne zdi, da bi bil že čas,
da se postavi po robu nemirnemu elementu
v Trstu ter da privoščiti stiskanemu katoli-
škemu prebivalstvu, tudi če pripada isto slo-
venski narodnosti, postavno varstvo pri svo-
jem skupnem javnem izvrševanju vere?

Na Dunaju, dne 7. decembra 1894.

Dr. Gregorčič, Alfred Coronini,
Nabergoj, Kušar, dr. Ferjančič,
Spinčič, Biankini, Dapar, dr. Scheicher-
dr. Bulat, Šupuk, dr. Wolan, dr. Klaič, Ro-
manczuk, Teliszewski.

Politiške vesti.

Volilna preosnova. Zaradi praznikov
nismo dobili danes nobenega važnejšega bul-
letina o stanju tega nesrečnega deteta. Pred-
včerajšnjem je bilo baje posvetovanje hrvat-
skih in slovenskih poslancev o volilni pre-
osnovi. Posvetovanja so se udeležili poslanci
Klun, Spinčič, Ferjančič, Perič
in graf Alfred Coronini.

Socijalisti in volilna preosnova. V
nedeljo so zborovali na Dunaju socijalistiški
delavci na 25 krajih, pri katerih so se po-
delevali o različnih načrtih za volilno pre-
osnovo. Vsa zborovanja so vprejela jednako
izjavo in so se izvršila v popolnem redu.

Položaj na Ogrskem. Prepričanje je
obče, da še ta teden nastane kriza in sicer
obča ministerska kriza, ki poruši ne le kroni
najbolj nepriljubljena ministra Szilagy-a in
Hieronimya, ampak tudi Wekerla. Poleg
predsednika poslanske zbornice, barona
Banffy-a imenujejo tudi bana hrvatskega, grofa
Kuehna-Hedervary-a kot onega, kojemu se
poveri sestava novega ministerstva.

Ferdinand Lesseps. Zgraditelj onega
velikanskega dela, ki je toli neizmerno pri-
bližalo bogato Azijo dvoma deloma sveta,
Evropi in Afriki, veleum Lesseps je umrl.
Lessepsu se je posrečilo nabrati potrebno

milijone za suški prekop. S tem orjaškim
tehničkim delom je prišel leta 1859. ter do-
vršil istega leta 1869. K otvoritvi suškega
kanala je došlo veliko število vladarjev, a
Lessepsovo ime je zaslovelo po vsej Evropi.
A kakov je bil konec njegovi slavi? Žalosten
— obsojen je bil na 5 let ječe, toda oproščen
v drugi instanci. Povod temu tragiškemu
konecu je bila — panamska družba, ki je
bil zasnoval leta 1881. v ta namen, da pre-
koplje zemeljno ožino panamsko — koja spaja
severno in južno Ameriko — ter tako sveže
po kratki poti Atlantiško in Tiho morje. To
delo bilo bi epohalne važnosti za svetovno
trgovino — toda ni se posrečilo. Pošlo je
pač milijone in milijone ter zaspekalo franco-
ski državi grozne rane, prouzročilo nevarno
krizo za sedanjo republiko in malone da se
niso odprla ječa vrata nadosemdesetletnemu
vleumu Lessepsu. Ta nesreča ga je po-
trila polnoma, opešal je duševno in telesno
tako, da je bilo njegovo življenje nekoliko
časa sem le počasno umiranje. Potrt na duši
in telesu izdihnil je Lesseps svojo dušo v
89. letu svoje dobe.

Vojna med Kitajem in Japonsko.
Reuterjev biró javlja iz Wahsingtona, da je
Kitaj imenoval polnomočnika, kateremu se
bodo pogajali z Japonsko za sklenjenje miru.

Različne vesti.

Pozor! Radi tega, ker so bile vse šole,
torej tudi naša slovenska šola pri sv. Jakobu,
do sedaj zaprte, ispade letos običajna vsako-
letna „božičnica“ in mesto obilega obdaro-
vanja otrok z obleko in obuvalom, dobé
letos v šoli samo najpotrebnejši otrezi obu-
vala in kaj obleke.

Navzlic temu nabiramo, trkajoč na rado-
darna srca radodarnih naših rodoljubov, kakor
vsako leto in še bolj, ker nabrano svoto
— izven potrební denar za obuvale — damo
za ohranitev slovenske šole in otroških
vrtec, s katerimi ima prevažna naša
družba toliko otrokov in skrbi.

Kakor smo podvojile me svoje odušev-
ljenje in svojo gorečnost v nabiranji, podvojé
naj vsi milosérni rodoljubi svoje običajne da-
rove! Dne sv. Cirila in Metoda, 5. julija, po-
gostje se otroci.

Odbor trž ženske podružnice
družbe sv. Cirila in Metoda.

Za „božičnico“, oziroma slovensko šolo,
daroval je g. Zamejski iz Vidma 6 lir.

Tržaške duhovne stvari. Č. gosp. novo-
mašnik Valentin Klinar je nameščen
za duh. pom. v Moščenice; č. g. Anton
Petelin pride iz Tomaja na kapelana v
Klanec; dosedajni kapelan v Lokvi, č. g.
Andrej Martinčič, šel je v pokoj, na
to mesto pride č. g. Josip Stržinar iz
Klanca.

Odpri grobovi. Te dni umrl je v Andu-
lenu na Moravskem č. g. Vaclav Halik,
duhovnik poreško-puljske škofije, še-le 28let
star. Pokojni služboval je v Labinju in sled-
njič v Šišanu kot župeupravitelj, toda zaradi
bolezni moral je ostaviti svoje mesto, prese-
livši se na svoj dom. Bodi mu lahka rodna
zemlja! — Istotako pobrala je te dni v
njega rodnem mestu Olomeu na Moravskem
duh. pomočnika Moščeniskega, č. g. Ignacija
Škobrtala, ki je bil doma na dopustu,
iskaje ljubega zdravlja. Naj v miru počiva!
— Na Reki je umrl dne 3. t. m. g. Mate
Švrliuga, upravljajoči ravnatelj ogersko-
hrvatskega parobrodnege društva, pomorski
kapitan itd. Pokojni ima veliko zaslug za po-
vzdigo pomorskega prometa v hrvatskem Pri-
morju; parobrodnemu društvu ni bil le rav-
natelj, ampak jeden najdelavnejših članov.
Njegovo smrt obžaluje mnogoštevilno prijate-
ljev in spoštovalcev. Lahka mu zemlja.

**Slovenska šola pri sv. Jakobu in naš me-
stni magistrat.** Pišejo nam: Družbena pet-
razrednica vprejela je letos: v I. razred
82, v II. 83, v III. 65, v IV. 62 in v V.
40 otrok. To število je razvidno iz „matrike“,
poslane na magistrat za leto 1894/95. Po
prostoru sob in po magistratnem proračunu,
bi jih pa smelo vodstvo vprejeti k večjemu v
I. razred 64, v II. 50, v III. 50, v IV. 45
in v V. 35. A ker se je vodstvo osmelilo
vprejeti več otrok, je slavni magistrat z de-
kretom s dne 1. decembra 1894 strogo zau-
kazal, da je odstraniti iz zavoda 88 otrok
in sicer iz I. razreda 18, iz II. 33, iz III.
15., iz IV. 17 in iz V. 5 otrok. Najprej bi
bilo opomniti, da je že šolsko vodstvo samo
nad 30 staršiem odklonilo vsprejem njihovih
otrok zaradi pomanjkanja prostora. Nadalje
je znano, da so tudi vse slovenske šole v naj-
bližji okolici že prenapolnjene učencev; tako
šteje škedenjaki I. razred 100 otrok in na
Katinari nad 90 otrok. Tam, seve, slavni ma-
gistrat ne vidi prenapolnjenih razredov, nje-
mu je le naša šola trn v peti. — Sedaj na-
staja vprašanje, kam naj pa vstopi onih 88
otrok, ki so že toliko let na slovenski šoli
in ki po postavi niti ne morejo ustopiti v la-
ške šole, ker ne poznajo jezika. — Nam se
dozdeva, da je našemu magistratu jel greben
resti, češ, ako se mu je posrečilo odstraniti
slovenski misijon pri sv. Antonu, zakaj ne bi
smel spoditi iz slovenske šole tretjino učenc-
cev, ne glede na to, kaj bode iz teh otrok.
Naši poslanci bi prav storili, da še enkrat
raskatejo gospodu ministru veliko potrebo
slovenskih šol v Trstu. Mi pa prosimo de-
želno šolsko oblast, da poseže tukaj vmes,
ter da ne dovoli odstraniti toliko slovenskih
otrok iz naše šole.

Že sedmo leto je pri sv. Jakobu sloven-
ska šola prenapolnjena — a do zdaj se še
ni nič takega pripetilo, da bi se morali otroci
odstraniti. Upamo, da se tudi letos pusti šola
v miru.

(Dostavek uredništva. Po na-
šem menenju je glavni magistrat s tem svo-
jim najnovejšim činom najslajnejše dokazal po-
trebo slovenske šole v Trstu: pripoznal je
namreč pred vsem svetom, da v Trstu ni le
toliko otrok, kolikor jih zahteva zakon za
jedno slovensko šolo, ampak veliko več. Teh
osemideset otrok, izgnanih iz slovenske
šole in postavljenih na ulico, je menda naj-
glasnejši argument v veliki pravdi za osnovo
slovenske šole v Trstu.)

Ivan Rendić, glavni naš kipar, mudi so
sedaj v Zagrebu, kjer izdeluje spomenik Pre-
radoviću. „Obzor“ opominja hrvatsko občin-
stvo, naj naroča mnogo dela slavnemu umet-
niku, da se isti ne vrne v Trst, ampak da
ostane v Zagrebu.

Podoba dekana Adolfa Harmela.
Upravištvo „Primorskega lista“ naročilo je
na Dunaju jako lepo podobo (lesorez) pok.
dekana Adolfa Harmela. Podoba je do-
prana, visoka 38 in široka 27 cm. ter stane
s poštnino vred le 30 nč. Častilce blagega
pokojnika, ki si žele nabaviti to sliko, poziv-
ljamo, da se oglašé v teku treh tednov,
kajti od števila naročiteljev zavisto bode šte-
vilo odtisov. Denar je poslati v naprej, ali
pa je treba oglašiti se, da se vprejme naročena
podoba po poštnem povzetju. Župnikom, dru-
štvom in znanejšim osebam odpošlje se po-
doba franco. Naročbe vprejema: Ivan
Gosar, akademski slikar v Gorici na Pri-
morskem, Travnik št. 13.

Miklavžev večer Tržaškega Sokola. So-
dili smo po pripravah vrlega našega „Sokola“
že v naprej, da bode ta večer sijajen, vreden,
da si ga zabeleži „Sokol“ med najlepše svo-
jih zabav. A kar je glavno, občinstvo znalo
je ceniti napor in trud „Sokolov“, kajti za-
nimanje bilo je splošno in vsled tega udelež-
ba velika, takó velika, da je bila v širni

Lastnik politično društvo „Edinost“ — Izdavitelj in odgovorni urednik: Julij Mikota. — Tiskarna Dolenc v Trstu.